

Dr. Imre Ernő

95 és 70 év...

... és a hosszú, boldog házasság titka

Szentes, 2013

95 és 70 év

Szeretettel köszönöm Csorba Gyula úrnak, a Szent TV felelős szerkesztőjének, és műszaki munkatársának Vigh Tamás úrnak, hogy otthonomban egy beszélgetés felvétele végett felkerestek – abból a célból, hogy a **95. születésnapom** híre mindazokhoz eljuthasson, akik 62 éves szentesi aktív lelkipásztori és esperesi szolgálatom valamint nyugállományban gyakorolt tevékenységem során ismertek, tiszteltek, sőt szerettek is, úgy, ahogy én is őket.

De van egy másik nevezetes évfordulóm is, és szeretném, ha a beszélgetésünk során arról is megemlékeznénk. 1943 egyik szép vasárnapján áldotta mg Isten a feleségemmel kötött házasságunkat, tehát Isten kegyelméből **70 éves házassági évfordulót** is ünnepelhetünk. Bizonyos vagyok abban, hogy a 70 éves házasság áldásai nélkül nem lehetett volna az én 95 éves életem olyan szép és boldog, mint amilyen a feleségem szerelme, szeretete, gondossága, sokféle törődése; az általa szült és felnevelt három nagyszerű fiunk, András, Péter és János által, menyecink, valamint 6 drága és tehetséges unokánk, végül a 9 ragyogóan kedves és okos dédunokánk ragaszkodása és kedvessége által lett.

Mindkét jubileum és benne a kiterjedt család együttesen és külön-külön Isten kegyelmes ajándéka, ezért a 103. zsoltár első és második versével mondok Istennek köszönetet:

„Áldjad én lelkem az Urat, és egész bensőm az ő szent nevét. áldjad én lelkem az Urat, és el ne felejtkezzél semmi JÓTÉTEMÉNYÉRŐL.”

Soli Deo Gloria – egyedül Istené a dicsőség

Isten és a közvetlen családtagjaim után első helyen drága szüleim emlékét áldom, akik nélkül nem indulhattam volna el a ma már 95 éves utamon. Ami pedig az út elején velem történt, az drága Édesapám álmának a beteljesülése volt. Az ő álma volt az, hogy református lelkész legyem belőlem. Mivel már szerencsésen túl voltam az érettségi vizsgákon, de még nem alakult ki bennem határozott pályaválasztás, Édesapám kívánságára jelentkeztem a Budapesti Református Teológiai Akadémia (ma Károli Gáspár Református Egyetem) első évi felvételi vizsgájára. Ötven jelentkező közül tizenöten nyertünk felvételt, én sorrendben tizenharmadikként vonulhattam be **1936 szeptemberében** a Ráday utcai Teológiai Kollégium egyik lakójaként. Egy négyágyas szoba lakója lettem. A bonyodalmak ez után kezdődtek: kiderült, hogy a másodéves szobafőnök és a két másik első éves komoly elhívatásból léptek teológiai pályára – naponként rendszeresen olvastak Bibliát, énekeltek lelki énekeket és saját szavaikkal tudtak imádkozni is, amihez képest nekem nem volt személyes, élő kegyességem, legfeljebb a vasárnapi istentiszteletek látogatásáig, és a kegyes fiatalok iránt érzett tiszteletig jutottam el.

Én mindössze jól nevelt, humán tárgyak iránt vonzó, könnyen, gyorsan tanuló, szerény fiatalember voltam. Első zavarodottságomat azzal a meggondolással számoltam fel, hogy majd ha a többieknel többet tanulok, és jobban vizsgázom, a kegyesség bennem is kialakul.

Ez a reménységem részben be is vált, mert már az első tanév végén évfolyam első lettem, sőt idővel olyan jó előadónak, énekesnek is bizonyultam, hogy a legtekinté-

lyesebb professzor egyenesen megkedvelt és maga mellett külön is számon tartott.

Ennek a megkülönböztetésnek a tetézése volt az, hogy amikor 1940-ben a negyedévet is kitüntetéssel zártam le és segédlelkészi pályára léphettem, legnagyobb meglepetésemre az én dogmatika és etika professzorom két szemeszterre szóló holland dogmatikai ösztöndíjjal jutalmazott meg. Az ünnepség után közölte velem, hogy tudományos pályára maga mellé akar majd venni, de ahhoz tudományos fokozatot kell szereznem.

Ennek pedig az volt az egyetlen lehetséges módja, hogy ő ad nekem egy olyan teológiai témát, amelyet magyar nyelven még senki sem dolgozott fel, én egy holland református egyetemen az ottani professzorok segítségével szabályos disszertációban feldolgozom, hazahozom és az ő ajánlásával jelentkezhetek magyar egyetemi magántanári vizsga letételére. Abban az időben a magyar református Teológiai Akadémia még nem adhatott doktori fokozatot.

Én mindezt örömmel vettem tudomásul és beszerkeztem az útlevelet, de hamarosan értesítést kaptam arról, hogy a Hollandiát 1940 óta folyamatos megszállás alatt tartó német hatóságok nem adtak beutazási engedélyt. Mivel e téren belátható időn belül változás nem volt remélhető, a tudományos pálya helyett gyülekezeti szolgálatra való beosztást kellett vállalnom. Az 1940/41-es tanévben a Nagykőrösi Református Tanítóképzőben egyéves összevont tanfolyamot végezhettem el, amit az 1941-es tanév végén sikeresen elvégezve református tanítói és orgonista kántori oklevelet szereztem, majd Budapest-Pestszentlőrincen 3, Dunavecscén 5, végül Tabajdon 12 havi szolgálat után 1943-ban a csabdi (Fejér

vm.) református presbitérium meghívott, majd a gyülekezet egyhangúlag lelkipásztorává választott. Ez azt jelentette, hogy mint önálló vezető lelkész, nősülhettem is.

1943 egyik szép vasárnapján a délelőtti istentiszteleten történt az ünnepélyes lelkipásztori beiktatásom, majd azon a napon délután ment végbe az esküvőm a csákvári református általános iskola tanítónőjével, és másod orgonista kántorával Zanka Irénkével. Ő 21 éves volt, én 25.

A gyönyörű fekvésű vértessaljai faluban mérhetetlen szeretet vett körül bennünket s ez felejtette azt, hogy nagyon kis létszámú volt a református gyülekezet, de a nagyon szép kis temploma mellett római katolikus és evangélikus gyülekezet, három tündéri szép kis templom is működött. Az álomszép indulást azonban hamarosan iszonyú történelmi csapás szakította meg, mert amikor a Vörös Hadsereg elérte a visszavonuló németek és magyarok seregét és Budapestet hatalmas gyűrűbe zárta. Az a különös helyzet állt elő, hogy a gyűrű nyugati pontján 1944. karácsonyától 1945 márciusáig három hónapon át tartó folyamatos ütközet tombolt: a gyűrű Budapesthez legközelebbi pontja kettévágta a 3 km hosszú, igazában két párhuzamos utcából álló falut, két részre szakította és a lakosságot egyik részben Bicske felé, a másik felében Tatabánya felé elűzte. Mindenki mehetett, amerre látott, és vihetett magával, amit tudott. Irénkém egy piros paplant húzott magával a nagy fehér hóban, én egy kis bőröndben az iratainkat vittem magammal. Velünk menekültek a szüleim és még néhány hozzánk verődött falunkbéli. Felcsútig jutottunk el, ahol a református parókiába befogadott egy idős asszony, aki maga

maradt, mert a fiatal lelkész és felesége előzőleg elmenekült az oroszok elől nyugatra, és rá, a nagynénjére bízta a parókiát. Tizennégyen települtünk be a lelkészlakásba, de csak a konyha és egy szoba lehetett a mienk, mert velünk együtt betelepült oda egy ukrán parancsnokság.

Közben Csabdi összes zsúpfedeleles házát éjszakánként porig égették a harcoló katonák, nappal pedig repülőgépek bombázták a falu mindkét részét. A református templomot gyújtóbomba pusztította el, csak a torony és a főfalak maradtak meg, a parókiát pedig ágyűbelövések érték.

A harcok megszűnése után ki-ki úgy élt, ahogy tudott. A falu 200 házából kb. 100 megsemmisült, a megmaradt házak romosak voltak, mint a mi lelkészlakásunk is, a lakosság nagy része a jó pincékben húzta meg magát.

Ennivalónk nem volt, mi a padlássöpredékben talált ehető magokat mostuk és ettük meg, de jó volt az ehető csalán is, meg az előző évről a veteményes kertekben magától termett mindenféle zöldség is. Rendszeresen jártuk esők után a Vértés erdejét, amely ontotta a gyönyörű gombákat. Az iskolaigazgató anyósa, Janka néni vizsgálta meg amit szedtünk, Ő az igazgató családjával átmenetileg nálunk, a parókia kitakarított és éppen maradt részében lakott.

1945 márciusában Irénkém a pesti Üllői úti klinikán hozta világra első gyermekünket, Andrást. Ő volt a legdrágább kincsünk és a Jövőnk...

Éldegeltünk, ahogy tudtunk, de örültünk mindenkinek, aki velünk együtt túlélte a borzalmakat. Sokan meghaltak, még többen mint katonák nem tértek még haza, ha ugyan életben voltak.

1946 tavaszán, március egyik napján Életem legjelentősebb napján levelezőlapot hozott a postás. Sebestyén professzor küldte, akinek megírták a kampeni egyetemről, hogy az ösztöndíjam érintetlen, utazzam, HOLLANDIÁBAN VÁRNAK.

Irénkémmel a udvaron álltunk, ő karján az egy éves Andriskával. Én odaadtam Irénkének a lapot, hogy ő maga is olvassa el. Aztán csak néztem őt, és hallgattam. Nem tudtam megszólalni. Először ő sem. Én csak egyet éreztem: az egész jövőm függ attól, amit ő most mond. Ha nem szól semmit, abból is mindent megérthetek, csak én nem mondhattam semmit. Végül megszólalt és ennyit mondott: MENNED KELL. TANULNOD KELL. Ezzel a fél világot nyitotta ki előttem – és akkor még nem tudhatta, hogy saját maga és két gyermekünk előtt is, mert később egy teljes évre hívta meg egy módos, idős lelkész házaspár Hollandiába – és az elveszettnek vélt tudományos pálya előtt.

A népi demokratikus Magyarországon elsőként kaptam útlevelet Nyugatra. Párizson át novemberben érkeztem Kampenbe, ahol világhírű professzorok vártak. Fél év alatt már társalgási szinten érintkeztem Dijk professzorral, akinek a vezetésével dolgozhattam. A téma neki nagyon tetszett. Ellátott könyvekkel- és közölte velem, hogy az ösztöndíjamat megemeli két évre és intézkedik, hogy a második évem alatt a családom is Hollandiában vendégeskedhessék.

Mást is elintézett: mivel a nyelvi képességeim szerintük rendkívül jók voltak, engedélyezték, hogy vasárnaponként helyettesítő gyülekezeti szolgálatokat végezhsek, sőt a szentségeket is kiszolgáltathassam (keresz-

telhessek). Természetesen hollandul és a szokásos tiszteletdíjak fejében. Ez egyszeriben módos emberré is tett.

Irénkém Andriskával 1947 elején érkezett meg, és a Kampenhez közeli Ermelo nevű városkában lakott.

Én a disszertációmon kívül cikkeket is írtam, és ahol prédikáltam, adományokat fogadhattam el a háborús kárt szenvedett csabdi templom újjáépítésére, a lakosság segítészésére. Ezt egy egyházi szervezet gyűjtötte és kezelte. A tiszteletdíjamon kívül adománypénz az én kezemhez nem ért. Hazautazásomkor kiderült, hogy a gyűjtött adományokat pénzben nem hozhatom ki Hollandiából. Ezért a bizottság jórészt elvásárolta, és így már a falu népe számára szükséges anyagi javak formájában korlátlanul küldhette Csabdira, ahol a 12 tagú presbitérium intézett mindent, természetesen az én vezetésem mellett. A falu minden lakója részesült ezekből az adományokból.

1948 májusában Ermeloban megszületett második fiúnk, aki a keresztségben a BÉREND és PÉTER nevet kapta az ermelo-i lelkész keresztaától.

1948 augusztusában Irénkém-mel, Andriskával és Bérend Péterrel valamint a DISSZERTÁCIÓVAL tértem haza Csabdira, ahol a gyülekezet és a falu népe határtalan lelkesedéssel fogadott bennünket.

Néhány nap múlva felkerestem Sebestyén professzort, ahol óriási meglepetés várt: A professzor úr a teljes teológiai tanári karral és Ravasz László püspökkel nyugalmazott állapotban volt s állásaikat a Rákosi kormányzathoz hű utódok töltötték be. Amikor a dogmatika professzornál jelentkeztem, megdöbbentően ellenszenves modorban beszélt velem és szó szerint a következőket

közölte: „A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁGBAN SZOLGÁLÓ MAGYAR REFORMÁTUS EGYHÁZBAN AZ ELLENFORRADALMI SZELLEMŰ HOLLAND TEOLÓGIÁRA NINCS SZÜKSÉG!” A DISSZERTÁCIÓMAT SEM FOGADTA EL, ÉS FAGYOS HANGULATBAN BOCSÁTOTT UTAMRA.

Én sem élő, sem holt nem voltam. Mit tehettem mást, csatlakoztam a megújuló egyházi ébredési mozgalomhoz, ahol dogmatikai tanítói szakvezetésre kért fel SZIKSZAI BÉNI, zsinati missziói bizottsági elnök. Elkezdtem tanulmányokat írni és teljes lelki megújulással lelkész evangelizációs szolgálatokat végeztem.

Rengeteg meghívást kaptam. A kis csabdi gyülekezet mellett ez belefért az időmbe és az erőmbe. Az ORLE – Országos Református Lelkészegyesület – 1950 évi nagygyűlésén a dogmatikai fő előadás megtartására is felkértek, ami országos ismertséggel ajándékozott meg. Valóságos országjárást végeztem s kiderült, hogy a két éves holland továbbképzéssel én vagyok a legfrissebben képzett nyugati teológus a Nyugattól elzárt Magyarországon.

Így jutottam el Makóra ahol 4 napos előadássorozatra kértek a makói és makó környéki lelkészek számára. Volt ott egy fiatal szentesi lelkész is, aki a sorozat befejezése alkalmával nem engedett hazautazni Csabdira, hanem szinte kényszerített rá, hogy vele együtt utazzam Szentesre. Amikor arra hivatkoztam, hogy otthon engem szolgálatok várnak, azt válaszolta, hogy már minden helyettesitésem el van intézve, csak tartsak Szentesen egy hét napos gyülekezeti evangelizációt.

VERESEGYHÁZI LÁSZLÓ volt a neve, s nálam egy fejjel magasabb hatalmas ember volt. Egyszerűen nem tudtam ellenállni a lelkes és kedves kényszerítésének. Azon az estén későn érkeztem Szentesre, és másnap este

már megtartottam az első istentiszteletet a Kiss Bálint utcai Imaházban., majd hét estén át folyamatosan.

Ennek lett a következménye, hogy 1951-ben, egyhangú meghívással és gyülekezeti döntéssel, mindhárom szentesi presbitérium egyhangú szavazatával (72 szavazatból 70 igen és 2 tartózkodás volt) nagytemplomi lelkipásztor lettem.

1951. október 3-án költöztünk Szentesre.

A meghitt hegyi falucska után számunkra meglehetősen nagy, de főleg különös, vagy inkább érdekes város fogadott bennünket. Részből a nemrég elveszített megyeszékhely feleslegessé vált és családott urai, módos családjai, a hatalmas kórház orvosai, számunkra nagy közép- és általános iskolák tekintélyes tanárai, a hatalmas külterület gazdag földbirtokosai mellett az agrárproletáriátus szegényei, a kubikosok családjai – úgy is mint fele-fele arányban református és katolikus egymást gyűlölő tömegei – vártak. A háború csak átvonult a városon, de a házak, lakások, nem szenvedtek kárt. Arról, hogy mi a véres háború pusztításából kétszobányi bútorzattal jöttünk a hatalmas kúriába, az óriási, 7 lakószobás és konyhás lelkészlakásba, a szentesieknek fogalmuk sem lehetett.

Mély benyomást tettek ránk, hasonlóképpen a Kis Bálint utcai épületek is a szép Imaházzal és a hatalmas parókiakerttel meg melléképületekkel. De a közvetlen református egyháztagok kedvessége, és az október 14-én esedékes lelkeszi beiktatás előkészületein fáradozó kegyes asszonyok lelkesedése annál is jobban esett.

Mindezek mellett különösen örültünk annak, hogy Irénke matematikai oktatásra kapott állást a volt szentesi Polgári Leányiskolában, elsősorban Monori József

iskolaigazgató jóvoltából A Petőfi Sándor Általános Iskola egyik szép tantermében Irénke 33 évet töltött el, kivételes jó hírnevet szerezve magának. Ez a tény az anyagi helyzetünk szempontjából is megnyugtató volt. A 6 éves András fiunk a Nagytemplom melletti Kossuth téri általános iskolában lett elsőosztályos tanuló, a 3 éves Péter fiunk pedig óvodába járhatott. Velünk költözött Szentesre Irénke özvegy édesanyja is, aki még a Hollandiában töltött időnkben menekült át a Dunán a csehszlovákiai Komáromból a magyarok üldözése elől, és itt töltötte el velünk élete utolsó 25 esztendejét. Hozzáteszem: nagy-nagy áldással, mert jó egészségnek örvendő magára vállalta a háztartási teendőket, miközben Irénke teljes odaadással az iskolai tantermi munkáját végezte. Az ő „birodalma” a nagy konyha és a mellette levő külön szoba lett.

Meg kell jegyezmem egy-két dolgot, ami a mai viszonyok között alig hihető: ebben az óriási parókiában nem volt vízvezeték, sem a fürdőszobában, de még a konyhában sem. Egy udvari kifolyó csapjából vehettünk magunknak vizet. Azt viszont el kell ismerni, hogy az ivóvíz jó volt. A másik képtelennek tűnő tény az volt, hogy az egész épületben 150 Voltos hálózat adta a világítást, de nem Bergman csövekből, hanem a falon kívül felakasztott vezetékeken át.

A kerti utcai kapuhoz legközelebb eső két szobát én nyomban felajánlottam a gyülekezeti élet céljaira: a külső szoba lett a dolgozószobám, a belső pedig a látogatókat, vendégeket fogadó nappali.

Első dolgaim egyike az lett, hogy elmentem az Asztalos KTSZ-be, és megrendeltem a lakásunkban nélkülözhetetlen ülő- és fekvőbútorok elkészítését. Csodák csodája, hogy a csabdi parókiában használt, rendkívül

rangos olasz ebédlő szobaberendezés annak idején éppen azért maradt meg, mert ágyübelövések nyomán beleperte a mészpor, úgyhogy azokhoz senki nem nyúlt, és csupán jelentéktelen sérülést szenvedtek. A kihúzható nagy asztalt 24 párnázott székkal lehetett körülülni. Ez volt az egyetlen komoly vagyontárgyunk.

Még valamit meg kell jegyeznem. Szentesen a lelkészek, elsőtől az utolsóig, igen népszerűtlének voltak amiatt, hogy az oroszok közeledtének hírére valamennyien elmenekültek Nyugatra, majd a veszély elmúltával visszaszalopakodtak. Ebből a népszerűtlenségből nekem is kijutott, lévén magam is lelkész. Egészen a beiktatásig.

Ugyanis **1951. október 14-én** az ünnepélyes beiktatásomon CSODA TÖRTÉNT, ami a személyes megítélésemet teljesen új megvilágításba helyezte. Nem a rendkívül nagy gonddal elkészített igehirdetésem tette a csodát, hanem olyan más esemény, amelyre senki sem számított. Én magam sem.

A jó két órás ünnepség végén került sor a személyeknek szóló köszöntésekre, amelyeken kínos feltűnést keltett az, hogy egyetlen katolikus lelkész sem üdvözölt, csupán egy idős tanár mondott néhány szót. Ellenben, amikor már a várható üdvözlések mind elhangzottak, szót kért a 8 tagú csabdi küldöttség vezetője, Lődy Zsigmond gondnok (3 presbiter jött el, feleségestől). Természetesen örömmel megadtam neki a szót.

Jó kiállású, jól öltözött szép szál magyar parasztember szólított meg: „Kedves Tiszteletes úr!” Majd elhallgatott és újból megszólított. Megint elhallgatott és anélkül, hogy egyetlen szót is mondott volna, az arcát ellepték a könnyei, majd elfogta egy különös, erős zokogás, ami átragadt a vele jött 7 csabdi küldöttre is. Ott álltak a

papnék padja második sorában nyolcan s valamennyit rázta a zokogás. Hosszan. Természetesen én is könnyeztem, és közben az feszélyezett, hogyan fogom elrendezni ezt a megrázó eseményt?

Nem tudom, mennyi idő telt el, míg végül meg tudtam szólalni: „Köszönjük Gondnok úr, mindenki megértette, mit akart elmondani. Köszönöm, kérem, foglaljanak helyet.” Elképzelhető a gyülekezetre tett drámai hatás. De nem ez a csoda, hanem az, hogy másnapra az egész város erről beszélt, azok is, akik ott voltak és azok is, akik csak hallottak róla: „EZT A PAPOT MEGSIRATTÁK A HÍVEI. MI MEGSIRATNI VALÓ LEHET EGY PAPON?”

EGYSZERRE ÉN LETTEM Szentesen a legérdekebb ember. Mindenki közről akart látni, hallani. Erre csak a Nagytemplomban és a temetéseken volt alkalmuk, de mindenhová jöttek, tódultak a népek. Én tudtam erről, de tettem a dolgomat.

Elkezdtem a családlátogatásokat.

Elsőként GERECZ Elemér főgondnokot és családját kerestem fel, utána a 24 presbitert. Közben pedig a mentők által kórházba vitt betegeket látogattam meg, ez utóbbiakat mindig soron kívül és minél rövidebb időn belül. Erre egy külön módszert dolgoztam ki: amint az egymáshoz közel, szinte sorban feltalálható családok száma növekedett, minden utcában felkértem egy arra vállalkozó férfit, vagy inkább magát jól bíró asszonyt, ha megtudta, hogy az utcájának hozzá közel eső részén valaki nagyon beteg lett, vagy kórházba került, haladéktalan tudassa velem.

Egy-egy látogatás időbeosztását gondosan megszerveztem. Amint beengedtek a lakásukba, bemutatkoztam

és közöltem, szeretném személyesen megismerni az ott lakókat, hogy élnek, milyen anyagi és lelki körülmények között. Sietve tudattam a vendéglátóimmal, hogy az egyházi adót a presbitérium az én kérésemre eltörölte, tehát senkinek nincs tartozása, továbbá, hogy én pénzt senkitől nem fogadok el, sem a látogatás, sem más találkozás alkalmával. Ez után kértem, fogadják megértéssel. ha semmiféle kínálást, enni- vagy inni valót nem fogadok el, mert egyfelől soha nem indulok el egy-egy csoport meglátogatására éhesen vagy szomjasan, másrészt, ha egy helyen elfogadnék valamit, el kellene fogadnom minden más helyen is. Mindezzel az volt a szándékom, ha megtudják, hogy szeretnék benézni hozzájuk, akkor semmiképpen ne az jusson eszükbe, mivel tudnának megkínálni, vagy még inkább, ne gondoljanak arra, hogy adakozniuk illenék az egyház javára, pedig esetleg éppen pénzszűkében vannak.

Mindenütt megkérdeztem, van-e Bibliájuk, van-e a családban, aki szokott bibliát olvasni, vagy imádkozni, mikor voltak legutóbb templomban? Végül mindig megkérdeztem, olvashatok-e a Bibliából egy ígét azzal kapcsolatban, amiről beszélgettünk és mondhatok-e a csaláért egy rövid imát?

Megjegyzem, hogy egyetlen látogatásom sem akadt, amelyiken ezt ne fogadták volna el, majd átadtam a látogatásom emlékére egy kis vallásos könyvjelzőt, és meghívtam őket a következő vasárnapi istentiszteletre.

Ezeknek a meglehetősen gyors eredménye úgy foglalható össze, hogy 10 meghívott családból általában 5 el is jött a templomba, az ötből pedig egy utána is, gyakrabban. Így építkezett a gyülekezet annyira, hogy 10 évi munka után 1961-62-ben a másik részgyülekezettel párban önerőből renováltatta a Nagytemplomot kívül-

belül, rendszeresen működött három helyen a gyülekezeti imaházunk, ahol minden alkalommal én végeztem a szolgálatot, 1-2 havonta pedig szeretetvendégséget is tartottunk. Ez utóbbiakat a feleségem szervezte és vezette, aki a cseh-komáromi gyülekezetben nevelkedett a missziói és diakóniai szolgálatokban. A parókia melléépületében kialakított imaházban hetenként rendszeresen bibliaórát, majd közvetlenül utána imaórát is tartottam azoknak, akik azt igényelték.

Bevezettem évente két alkalommal Hálaáldozati Heteket, amelyeken a híveket arra kértem, hogy gondoljanak vissza életük legutóbbi félévére, és vegyék számba, hogy Isten mikor és hogyan segítette, áldotta meg őket, majd hálából tegyenek valamennyi ajándékot abba a borítékba, amelyben a meghívó leveletem kapták s az istentisztelet elején vagy végén lezárt állapotban helyezék el az Úrasztalán. Természetesen ÖNKÉNT.

Ezeket a borítékokat a felkért presbiterek gyűjtötték egybe és helyezték el a pénztár pánccs szekrényében. Az Áldozatos Hét végén a teljes presbitérium jelenlétében bontottuk fel a borítékokat és bíztuk az elrendezést a pénztárnokra.

Létesítettem diakóniai pénztárt is. Azért, mert a város számos koldusa rendszeresen megostromolta az istentisztelet végén a torony alatti templomajtón távozó híveket úgy, hogy kínos jelenetek keltettek megütközést.

Kihirdettem a szószékről, hogy senki ne adjon adományt a koldusoknak, hanem aki nagyon szegény, az jelentkezze nálam a lelkeszi hivatalban, ahol elbeszélgethetek vele és javasolhatom a presbitériumnak, kiket támogasson a diakóniai pénztárból. A kezdeményezést teljes siker koronázta, mintegy harmincan jelentkeztek.

Elhatároztam, hogy az egyházközségünkhöz tartozó Derekegyházi, Alsóréti és Cserebökényi tanyavilágot alkalmas téli időben bejárom, felmérem az ott élő reformátusokat és egyháztagságra hívom őket. Ezt a kezdeményezést is megáldotta Isten. A hívek elcsodálkoztak az érkezésemén. Megbeszéltem velük, mit tehetnénk különösen a tanyavilágban élő református gyermekek vallásos nevelése érdekében.

A városban egyre fejlődött a gyülekezet. Ebben Irénkémnek jelentős része volt. A Petőfi Sándor Általános Iskolában olyan matematikaoktatást végzett, amelyben megszűnt a tanulók, elsősorban a matematikában gyöngék olykor beteges féelme a matematika dolgozatírásoktól. Ugyanis számukra mindig olyan feladatokat adott, amelyeket a gyengébb tanulók is sikerrel oldhattak meg. A tehetséges tanulók pedig nekik való leckéket kaptak, és velük Irénke külön szakköri órákon is foglalkozott.

Irénkém egyéniségéből folyamatosan áradt a derű és a kedvesség. A diákjai egyre inkább megszerették a tanárnőt, meg a matematikát is. A szülők is el voltak ragadtatva a szeretetteljes módszerétől, de a tehetségek eredményességétől is. Azt is méltányolták, hogy ez a kedves tanárnő vasárnaponként ott volt a templomi istentiszteleteken, hétköznapiokon esténként ott volt a bibliaórákon, szervezte a szeretetvendégségeket és elbűvölte a résztvevő híveket. Nőtt is szépen a bibliaórákon résztvevők száma a parókia melléképületében, a Sáfrán Mihály utca végén lakó Szépe néniék Imaházában, meg a Villogói Imaházban, majd Aratóék Imaházában is.

Vasárnap reggelente tartottam gyermekek számára Vasárnapi Iskolát, amelyen az újvidéki Képes Biblia segítségével győztem meg őket arról, hogy nincs a világon a

Bibliánál érdekesebb történeteket tartalmazó könyv. Irénke megkínálta őket aprósüteményekkel, aki pedig a legjobban szerepelt közülük, elvihette magával haza egy hétre a Képes Bibliát. A ház telve volt lelkes, vidám gyerekekkel, ezeken az együttléteken „kötelező” volt a jókedv.

A konfirmációi előkészítőkre Irénkének minden református tanítványa eljárt a parókiára. Évente 30-40 fiú és lány konfirmált – több mint az egész egyházmegyében. De ez Irénke kisugárzása nélkül nem ment volna így.

1954 nevezetes esztendő lett.

Személy szerint nekünk azzal, hogy március 29-én megszületett János fiunk, aki édesapám nevét vitte tovább. No meg fizetésemelést is kaptam a harmadik gyermek nevelésére. Ennél nagyobb jelentőségű, de szomorú csapás esett meg 1954 nyarán. Olyan hőség uralkodott, hogy a Nagytemplomnak a főtérre néző déli oldalán megolvadtak a színes templomablakok önkeretei és mind az 5 hatalmas színes ablak egyetlen perc alatt lerogyott és izzé-porrá tört. A délre néző kisablakok is kárt szenvedtek. Olyan lett a templomnak a térre néző oldala, mintha egy ötszemű óriásnak egyszerre vájták volna ki mind az öt szemét.

A pillanatnyi döbbenetet és a kétségbeesett tanácsatlanságot hihetetlenül rövid idő alatt elképzelhetetlen CSODA követte. Összehívtam a város 30 asztalosát, ott volt az Asztalos KTSZ minden szakembere is. A templom második emeletén levő kihasználatlan padrendből előtremertették a szükséges faanyagot, és nekiálltak a munkának. Rövid idő alatt elkészültek a 8 méternél is magasabb nagy ablakkeretekkel, majd kisebb részekre tagolták azokat, és gondoskodtak megfelelő vastag fehér be-

üvegezésről is. Miután a megfelelő rendben beállították az új ablakokat, a gyülekezet asszonytagjai – ki tudja, hányan – gondoskodtak a függönyözésről, mert a dél-előtti istentiszteleteken a betűző napfény lehetetlenné tette volna a szószékre irányuló figyelmet.

Eközben minden második héten, amikor a lelkész-társam látta el a heti alkalmakat, én meghívásokra, vagy egyházkerületi kiküldetésben jártam a Tiszántúli egyházkerület gyülekezeteit, illetve két segítőtárssal vezettem Berekfürdön egy teljes héten át a tiszántúli lelkészek számára tartott lelkésztovábbképzését. Ezt a szolgálatot 36 éven át végeztem. Itthon folyamatosan KÉPEZTEM MAGAMAT, hogy Berekfürdön megálljam a helyemet. Minden csoportban volt jó néhány olyan lelkész, aki magánszorgalomból szintén komolyan képezte magát, s engem kérdésekkel, hozzászólásokkal foglalkoztatott. Nekem előttük kellett járnom felkészültségben.

Nyugdíjba vonulásomig ilyen módon megállás nélkül alkothattam a Teológiai Szemlében és a hivatalos egyházi lapokban közölt tanulmányaimat. Rendszerint hajnalonként keltem, hogy reggel 8 óráig zavartalanul dolgozhassam: akkor nem volt család, nem volt telefon, látogató, csak magammal foglalkozhattam – és gyarapodhattam.

1978-ban új korszak kezdődött az életemben.

A városban szünet nélkül folyt a felekezeti gyűlölködés katolikusok és reformátusok között, amelyben kevés volt az én tartózkodó némaságom, és az is, hogy az édesanyám hívő, vallását gyakorló katolikus asszony volt.

A fő ellentét a Szent Anna templom tulajdonjoga körül forgott, s mint kiderült, mindkét fél meggyőződésében volt annyi igazságelem, ami elég volt a harchoz.

A város tele volt vegyes házasságban élőkkel, ami minden esküvő, keresztelés és temetés alkalmával újabb csatát gerjesztett: „melyik felekezet papja szolgáljon, melyik templomban legyen a szertartás?”

Ilyen helyzetben történt, hogy egy szép nyári délelőttön felkereset hivatalomban egy kellemes külsejű, rokonszenves úr, bemutatkozott és közölte, hogy Ő a Szent Anna templom új plébánosa. Eljövételének pedig egyetlen oka az, hogy személyesen meghívjon a szeptemberi beiktatására. Megkérdeztem, hogy palástosan mehetek-e és köszönhetem-e őt és a gyülekezetet? A válasz ennyi volt: „Természetesen”. Akkor örömmel elmegyek, feleltem.

A megjelenésemre a katolikus hívek nem találtak magyarázatot, de a beiktatáson minden rendben zajlott le. ÉN VISZONT A BEIKTATÁST KÖVETŐ EBÉD VÉGÉN MEGHÍVTAM VÁGI LÁSZLÓ APÁT URAT az október 31-i Reformáció Ünnepeére a Nagytemplomba. Elfogadta, eljött, és minden a legnagyobb meglepetésre testvéri szellemenben ment végbe.

Utána azt történt, hogy minden hétfő délelőttöt egymásnál töltöttük, és kölcsönösen felajánlottuk a templomainkat ökumenikus szolgálatokra, hogy megértsek a hívek, hogy katolikusok és reformátusok mind egyformán Isten gyermekei vagyunk, tehát testvérek is. Az Egyházban pedig még a hitnél is nagyobb a SZERETET. 30 éven át nem tettünk egyebet, mint hogy igazi lelki barátságban szerettük egymást. Nem volt többé kérdés, mikor melyikünk szolgáljon a vegyes házasságok esetében. Eldöntöttük: AKIT A CSALÁD KÉR.

Ennek lett a következménye, hogy körülöttünk megszűnt a gyűlölködés, és a Szentesi Városi Önkormányzat 1989 tavaszán mindkettőnket külön-külön és együtt

SZENTES VÁROS DÍSZPOLGÁRÁVÁ VÁLASZTOTT A VÁROS BÉKÉJÉNEK MEGTEREMTÉSE JUTALMÁUL.

Ugyanekkor Debrecenben életművem jutalmául HONORIS CAUSA DOKTORI CÍMMEL TÜNTETEK KI, TEHÁT A TEOLÓGIA DÍSZDOKTORA LETTEM. Közben éveken át a csongrádi egyházmegye esperes is lehettem.

1991-ben vonultam nyugalomba.

Erre a döntésemre 3 meggondolás tanácsolt: Papp János, az Országos Református Lelkészi Nyugdíjintézet igazgatója, volt teológiai évfolyamtársam közölte velem, hogy eljött az 50 évi lelkeszi szolgálatom nyugdíjba beszámítható határa, és azt tanácsolja, hallgassak rá, azonnal kérjem a nyugdíjazásomat. Garantálja, nem bánom meg, amúgy is 73 éves vagyok, túl a 70 éves korhatáron. Nem bántam meg, mert jelentős nyugdíjemelést kaptam.

A második meggondolásom az volt, hogy 1991-ben pont 40 éves nagytemplomi szolgálatom fejeződik be. Kerek jubileum.

A harmadik gondolatom pedig az az elképzelés volt, hogy majd nyugdíjasan is szolgálhatok lelkeszként, helyettesíthetem az utódomat, és lesz elég kikérés esküvőkön és temetéseken. Közben szabad ember leszek.

Nos, az első kettő helyes elképzelés volt, de a harmadik mérhetetlen csalódást okozott nekem. Ugyanis az utódom nem tudta elviselni a kikéréseket, holott abból neki semmiféle kára nem lett – főleg anyagi nem – de a hiúsága túl erős volt ahhoz, hogy elviselje, ha nem őt kérték minden szolgálatra. Végül is én engedtem s ebből az lett, hogy az utódom 10 éven keresztül szó szerint „nem engedett fel” a szószerkekre.

Viszont szellemi erőm töretlen birtokában lévén elfoglaltságokat vállaltam A szegedi Egyetem jogi karának lefordítottam egy nagy terjedelmű holland modern csatládjogi anyagot, és az újonnan megválasztott szentesi országgyűlési képviselő szentesi irodája vezetését vállaltam el, mint parlamenti alkalmazott – 50%-os tiszteletdíjért. A Kossuth téri „Fehér Házban” 4 éven át intéztem a képviselő szentesi ügyeit. Mellette „Gondolatokat” közöltem a Szentesi Élet városi hetilapban, hetenként ötöt, évente 250-et. A Református Zsinati Iroda később 6 KÖTETBEN kiadta ezeket 500 GONDOLAT címmel – összesen 3000 GONDOLATOMAT. Könyvpiaci siker lett, német fordításokat is készítettem.

Eközben lépett be az életembe Timár Ferenc, aki megtanított a számítógép kezelésére, és összeállított nekem egy jól használható számítógépet, amelynek az árát is elbírtam, majd végtelen türelemmel képessé tett arra, hogy megírjam néhány önéletrajzi jellegű könyvemet.

Ezekkel 15 önálló kötetem került kiadásra, 8 nagyszabású egyházi szakkönyv kiadásában társszerző lettem, közöttük a teljes Biblia Magyarázata. Jubiláris kötetében immár 4 kiadásban, Bibliai Lexikon két kötetes kiadásának két kiadásában. Az Istentiszteleti Rendtartás elkészítésében, mint dogmatikus szakértő vettem részt. Legjelentősebb művem a „BIBLIA ISKOLA MINDENKINEK – Jézus élete és munkája...” című könyvem, amelynek most van folyamatban a harmadik kiadása.

De nem csak azért vagyok hálás Timár Ferencnek, hogy bevezetett az informatika alapismereteibe, a szövegírás és az elektronikus levelezés gyakorlatába, az internetezés titkainak egy részébe, és folyamatosan kisegített a számítógép használata során támadt zavaraimból

azzal, hogy elkövetett hibáimat rendre kijavította. Amivel pedig a legtöbbet tette értem: olyan barátsággal ajándékozott meg, amelyet legfeljebb szívből viszonzozhatok, de soha meghálálni nem tudok. Ezen a helyen is megköszönöm, hogy minden jelzésekre eljön, felkeres, és időt, fáradságot nem kímélve tökéletesen segít nekem.

Hézagos maradna ez az írás, ha nem sorolnám fel a 2004-ben kezdeményezéseimre megalakult Szentesi Díszpolgárok Társaságának városunkban élő tagjait – betűrendben, feleségeikkel együtt: dr. Csikai Miklós és Eme-se, dr. Csíky László és Ilike, dr. Homoki Nagy Mária és dr. Fülöp Ferenc, Horváth István és Márta, dr. Kispál Mihály és Marika, Magyar József és Erzsike, Nagy János és Annuska, dr. Vajdovich István és Évike, özv. Bácskai Mihályné Erzsike, özv. Bucsány Györgyné Nellike, és aki állandó résztvevője az évenként négyszer tartott üléseinknek: Szirbik Imre polgármester – feleségem nevezetes és kedves tanítványa – és felesége Rózsa. Valamennyien sokat tettek Szentes asztalára, valamennyiükre felnézek, és az, hogy magukkal egyenlőnek tekintenek, számomra több mint hízalgő.

A HOSSZÚ ÉS BOLDOG HÁZASSÁG TITKA.

Befejezésnek ezt a ritka címet hagytam. Ugyanis amint a bevezetés soraiban már utaltam rá, Isten kegyelméből 2013-ban ünnepelehetjük Irénkémmel az 1943-ban Csabdin megáldott házasságunk HETVENEDIK évfordulóját. Hozzáteszem, mindketten BOLDOGAN.

A közelmúlt évek során gyakran hallottuk a kérdést, amikor már a 60. házassági évfordulónkat is megéltük:
VAN ILYEN?

Van. Én a naponkénti alapos bibliaolvasásaim során rátaláltam a hosszú és boldog házasság titkára. Pál apostolnak az Efézusi gyülekezethez írott levele 4. részének a 2. és 3. versében ez olvasható:

„TELJES ALÁZATOSSÁGGAL ÉS SZELÍDSÉGGEL, HOSSZÚTŰRÉSSSEL, ELSZENVEDVÉN EGYMÁST SZERETETBEN, IGYEKEZVÉN MEGTARTANI A LÉLEK EGY-SÉGÉT A BÉKESSÉGNEK KÖTELÉBEN.” Ennyi. Nem több, de nem is kevesebb. Nézzük közelebbről. Tehát a hosszú és boldog házassághoz kell:

ALÁZATOSSÁG. Kölcsönösen meg kell becsülni egymást: fel kell néznünk egymásra akkor is, amikor magunkat netalántán különbnek tartanánk. Számomra ez azt jelenti: ér az én Irénkém annyit, mint én, sőt talán még többet is. Vannak hibái? Vannak. Nekem is vannak, sőt lehet, hogy még több, mint neki. A hosszú és boldog házasságból a gögös, beképzelt ember kizárja magát. Az csak az alázatosoké lehet.

SZELÍDSÉG. Az erőszak nem vezethet jóra. A szelídség annál inkább, mert szelídég a szeretet ikerszava. Ez ellen nincs fegyver.

HOSSZÚTŰRÉS. Szóval: türelem kell. Türelem nem rövidlejárattal, hanem nagyon is hosszú lejárattal. Ha elfogy, abból csak baj lehet, de a hosszútűrés jól fizet. Kifizetődik. Megéri.

ELSZENVEDNI EGYMÁST SZERETETBEN. Bizony, egy matematikus feleség nem humán fejjel gondolkozik, hanem a saját fejével. Neki is van akarata, meggyőződése, nekem is van. Nem kell bántani Irénkét, mert más, mint én vagyok, ő is vegye figyelembe, hogy az én belső alkatomnak más szerkezete van, mint az övének.

Ezen nem lehet változtatni. Ha változtatni nem is, de könnyíteni LEHET: szeretettel. A szeretet az alkalmazkodást úgy megkönnyíti, mint az olajcsepp a kerékpárlánc forgását.

IGYEKEZNI KELL A LÉLEK EGYSÉGÉRE is. Jó a két test egysége a szerelemben? Jó. Nagyon jó. Az erre való igyekezetre nem is kell sok biztatás, szinte magától tudja és akarja minden házas ember és asszony. De aki a lelki egységre nem gondol, előbb utóbb nagyot csalódik.

A BÉKESSÉG KÖTELE. A békességet férjnek és feleségnek közös akarattal kell megteremtenie mindenféle megbántás elkerülésével és az elkövetett hibák, vétkek gyors megbocsátásával.

ISTEN KEGYELME. Jobb lett volna ezt a két szót nagyobb betűkkel vagy ritkítva, feltűnő formában ideírni, mert minden előző „kelléknél” fontosabb, lényegesebb az, hogy a hosszú és boldog házasság nem az előző feltételek teljesítésének az eredménye, hanem ISTEN KEGYELMES AJÁNDÉKA, amelyet MEG KELL KÖSZÖNNÜNK és hálánk jeléül illik, vagy lehet az előző „kellékek” megtartásával kifejeznünk.

AMIVEL ENDEM IRÉNKÉM EGÉSZ ÉLETEMRE ELKÖTELEZETT

Több is van, amit neki soha nem tudok eléggé meghálálni. Felsorolom:

- 1./ Azzal, hogy hozzám jött feleségül.
- 2./ Azzal, hogy három csodálatos fiúgyermekkel ajándékozott meg, Andrással, Péterrel és Jánossal.
- 3./ Azzal, hogy a háború alatt Neki köszönhetem, hogy életben maradtam. Az orosz kémelhárítás letartóztatott, és a megkínzásom következményeitől megriadva

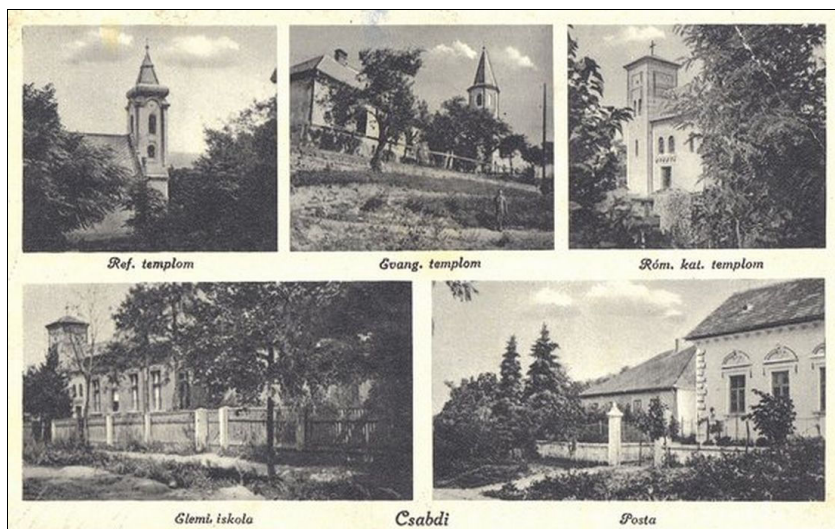
Életünk képei

*Drága Szüleim és Teréz, Édesapám első házasságából
született leánya (1928)*

Lelkész-szentelés Budapesten, a Kálvin téri templomban (1943)

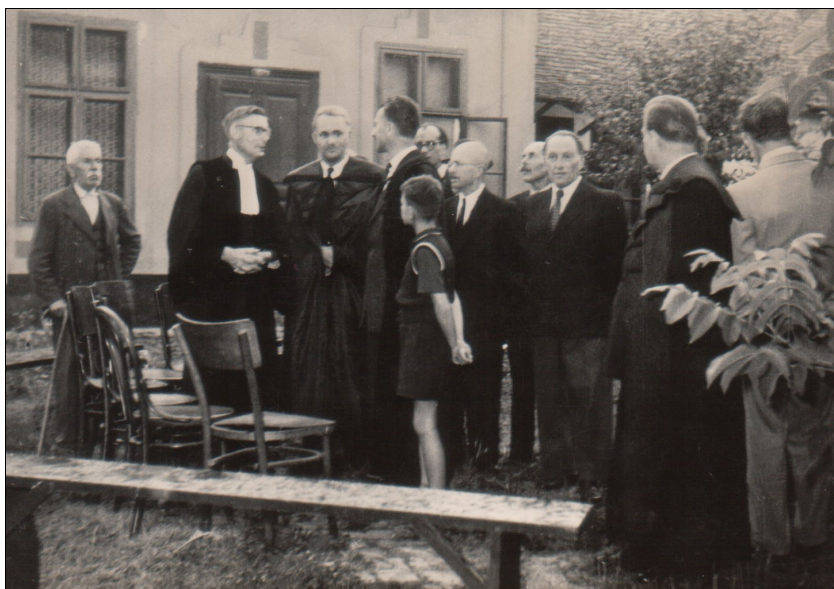
Csabdi képei egy régi lapon

Híveim között Csabdin (1950)

Karácsony, 1954

Hendrikus Berkhof holland teológia-professzor Szentesen (1956)

Konfirmálás után (1960)

Szépe néni imaházánál a Sáfrán Mihály utcában (1960)

Édesapám sírja a kisperesti temetőben (1963)

Éva és Péter esküvője (1971)

Esperesi esküm (1986)

Dr. Kocsis Elemér püspökkel (1988)

*Három szentesi lelkész doktorrá avatása
(Karasszon Dezsővel és Gilicze Lászlóval Debrecenben – 1989)*

*Gyémánt díszoklevél Irénkének – átadja az egykori tanítvány,
Szirbik Imre polgármester (2002)*

Kiss Balázssal Irénke első munkahelyén, Csákváron (2003)

Látogatás az egykori templomomban (Csabdi, 2007)

Séta Csabdin Keller Ferivel (2007)

Az 5 Imre – a fiaimmal és az unokámmal (2007)

Vági László vasmiséje – Szent Adalbert-templom, Hatvan (2007)

Itt pedig „civilben”, mint gyakori kedves vendégünk (2007)

Szolgálatom az Időotthonban (2008)

Vendégeim – leánykérés előtt (2008)

Újra Csabdin (2009)

Mátraháza, főasztal – Református lelkészszüdbölő (2009)

Rio de Janeiro, a Corcovado tetején (2010)

Rékával és a kis Polettel (2010)

Dicsőrege menten a 2. mel
a amirali szerep után így
Béla és József 5. mel
két fiatal kereket
a kezükön vezet

SZENTES VÁROS DÍSZPOLGÁRAI ÉS
DÍSZPOLGÁNÉI TÁRSASÁGA TAGJAINAK
/ lakóhelyükön /

Drága Díszpolgárné Hölgyeim és Díszpolgártársaim!

Ebben az igen csak felemás, telet közelítő
őszi szürkén nyomasztó, engem személy szerint az
öregedéssel vívott küzdelemre készítő elmúlásban IS
BOLDOGAN írom e sorokat, mert mindegyikből árad annak
az öröme, HOGY HAMAROSAN LÁTHATLAK BENNETEKET s
megmerülhetek a Bennetek még meg-megcsillanó
fiatalság levegőjében.

Invitáció a Szentesi Díszpolgárok Társasága ülésére (2012)

Kálvária temető – síremlék a díszpolgárok parcellájában